

12.02.25р. 45гр. укр. літ.

Доброго дня. Тема уроку. Проза І.Франка (ідеї, проблеми).

Художні шукання прозаїка. Франко й український модернізм.

Новела «Сойчине крило» - жіноча доля в новітній інтерпретації

Увага! Виконані завдання надсилати за електронною адресою:

moshev2020@icloud.com

ТЕОРЕТИЧНИЙ БЛОК

Сьогодні ми продовжимо знайомство з творчістю видатного українського поета, письменника, драматурга, перекладача, літературного критика, громадського й політичного діяча, філософа — І. Я. Франка, познайомимось із одним з найкращих творів малої прози письменника — новелою «Сойчине крило».

Прозові твори І. Франка — одне з найвизначніших явищ української класики. Він є автором десяти романів і повістей, понад ста оповідань, новел і нарисів. У творах письменника широко показане життя робітників, селян, ремісників, інтелігенції.

Як прозаїк, І. Франко починав із реалізму: зображував громадські конфлікти, указував на соціальну достовірність людських характерів, змальовував переважно звичайних людей. Однак письменник розумів, що література постійно розвивається, тому митці наполягали знайти особливі художні засоби, нові жанри для передачі своєрідності епохи.

1. Тематика творів І. Франка

№	Тематика творів	Приклади
1	Робітничча тематика	Цикл «Борислав». Повість «Борислав сміється».
2	Селянська тематика	«Вугляр». «Лесишина челядь». «Добрий за- робок». «Ліси і пасовиська».
3	Оповідання про дітей та школу	«Малий Мирон». «Олівець». «Грицева шкільна наука». «Отець-гуморист».
4	Тюремні оповідання	«На дні». «Панталаха». «до світла». «В тюремнім шпиталі».
5	Сатиричні оповідання	«Свиня». «Опозиція». «Доктор Бессервіссер». «Історія кожуха». «Свинська конституція». «Чиста раса».
6	Історичні оповідання	«Захар Беркут». «Хмельницький і ворожбит». «Великі роковини».

7	З життя інтелігенції	«Лель і Полель». «Борис Граб». «Для домашнього вогнища». «Основи суспільності». «Перехресні стежки».
---	----------------------	--

2. Словникова робота. Опрацювання поняття «модернізм»

Модернізм (франц. *modernisme*, від *modern* — сучасний, новітній) — художньо-естетична система, яка склалася наприкінці ХІХ — на початку ХХ ст. Причиною появи модернізму стала криза об'єктивізму (релігійного і раціоналістичного), криза пошуків об'єктивних законів дійсності. Це сталося тому, що в цей час учені зробили цілу низку наукових відкриттів, які спростували уявлення про матеріальну будову світу й свідчили про те, що світ неможливо пізнати до кінця.

Модернізм об'єднує чимало різноманітних антиреалістичних напрямів і течій.

Ознаки модернізму:

1. Співвіднесеність із часом
2. Інтелектуалізм
3. Індивідуалізм
4. Фемінізм
5. Зняття культурних табу
6. Деканонізація
7. Формалізм

Особливості українського модернізму

- * не був програмно організованим національно-культурним і літературним рухом;
- * формувався у своїх найхарактерніших виявах не на рівні загальної стильової манери або школи, а через творчу самотність та еволюцію окремих митців;
- * відкривав нові художні моделі та структури: неореалізм, неоромантизм, імпресіоністичний символізм, метафізичний символізм.

Сьогодні ми розпочинаємо вивчення ще однієї (теми) сторінки творчості І. Франка, яка допоможе кожному з нас замислитись над вічним, розкриємо багатогранність письменника через його твір, переживання, роздуми його героїв.

Кохання... Про нього мріють, на нього чекають. Це почуття прекрасне не тільки своєю природністю, але й тим духовним збагаченням, котре наповнює серце. Кохання — одне з найсвітліших, найвеличніших людських почуттів, неповторне і вічне, як життя, прекрасне і таємниче

Сьогодні ми ще раз поринемо у цю таємницю, познайомившись зі змістом оповідання «Сойчине крило». одним чи не найкращим твором Франкової малої прози. А. Крушильницький відзначав, що «Сойчине крило». зі збіркою « На лоні природи». — найбільш інтересне оповідання, бо доктор Франко підносить у сім оповіданні любов на незвичайно високий п'єдестал — отримає її, що так..., із земських пут».

4. Ідейно-художній аналіз твору

Тема: змалювання жіночої долі в новітній інтерпретації. Головна героїня Марія дуже помилялася у своєму виборі, і це призвело до тяжких моральних і фізичних страждань. Тому вона згадує своє перше кохання, намагається хоч у листі повернутися до нього.

Герой-адресат уособлює боротьбу лиш байдужим, відстороненим «естетом». до живого чоловіка з почуттями та емоціями.

Ідея: возвеличення кохання як найвищого почуття; засудження помилок, за які доводиться розплачуватися.

Проблематика:

- * взаємовідносини в суспільстві, проблема людських стосунків;
- * кохання, вірність і зрада;
- * щастя.

У новелі письменник порушує питання про сенс людського буття; буття чоловіка, інтелігента зокрема, і жінки, яка прагне свободи, щастя.

Жанр: літературознавці називають твір І. Франка «Сойчине крило». по-різному: і повістю, і новелою й оповіданням. Для новели — твір завеликий, для повісті — мало героїв і сюжетних ліній, для оповідання — дуже драматична, напружена дія з несподіваним фіналом. Більшість схиляється до визначення «Сойчиного крила». як новели.

Композиція: «твір у творі». твір з обрамленням. Дія відбувається проти Нового року в кліматі головного персонажа упродовж кількох годин, та сюжет охоплює все життя героя і розкриває події трьохрічної давності.

Новела має підзаголовок «Із записок відлюдька». Це щоденник головного героя, в канву якого вплітається лист-сповідь молодої жінки про свою драматичну долю, що надає твору психологічного напруження.

Уперше в українській прозі І. Франка вводить прийом розлогого листа, з якого ми дізнаємося про взаємини закоханих Хоми-Массіно і Манюсі, про життєві пригоди головної героїні у пошуках щастя.

Сюжет твору напружений, динамічний, дві сюжетні лінії: розповідь про відлюдька Массіно, який занурився в егоїстичне, самозакохане життя і Манюсі, яка тікає від свого справжнього кохання у вир злочинного світу. Обидві сюжетні лінії тісно переплітаються, доповнюючи одна одну.

Експозиція: герой-естет готується до зустрічі Нового року та свого сорокаріччя.

Зав'язка: лист від незнайомки.

Розвиток дії: історія кохання Марії до Массіно, ревності до сойки, втеча з практикантом, трьохрічне поневіряння героїні.

Кульмінація: герой-оповідач змінює свої погляди, починає розуміти справжнє життя.

Розв'язка: повернення героїні.

Позасюжетні елементи: описи (пейзажі, портрети), роздуми героя, коментарі.

Символіка новели

Образ Сойки — символ самої героїні, символ волі, свободи.

Червона сукня з круглими цятками — символ вірності, збереження почуття.

Дзвінок — тривога, очікування чогось.

Ліс — гармонія людини і природи.

Крило — символ душі.

Подвійне сонце — подвійне життя: одне в побуті, інше в душі.

ПРАКТИЧНИЙ БЛОК

5. Робота над змістом твору.

Відеоролик. «Сойчине крило» (із записок відлюдька)

<https://www.youtube.com/watch?v=5zR1YHWSjG4>

5.1. «Сповідь Сойки».

* Як склалося життя Марії після розлуки з Массіно, з якими чоловіками звела її доля, чи кохала вона цих чоловіків.

Учні переказують зазделегідь підготовлені епізоди із життя Марії.

* втеча з Генрісем до Кракова, сподівання на краще життя;

* фатальна помилка щодо пана Генріся, шахрайство разом з ним, його арешт;

- * зв'язок із Зигмунтом, його арешт;
- * знайомство в потязі з Володимиром Семеновичем;
- * програв у карти Никонору Фрапонтівичу Светлову, від'їзд до Сибіру;
- * в домі капітана ісправника Серебрякова;
- * смерть Миколи Федоровича.

5.2. Сойка — птах родини Воронових, завжди на сторожі, своїм скрипучим голосом подає знак лісовим мешканцям про появу людини набагато раніше, чим людина її помітить.

Сойка має здатність переймати звуки інших птахів, тобто має хороші імітаторські здібності. Пташка належить до найбільш обдарованих пересмішників. Їй підвладні не тільки всі звуки живої природи, а й нескінченно різноманітних механічних звуків. Спів сойки — явище короточасне і нерегулярне. Воно припиняється з появою гнізда.

5.3. Дати відповіді на питання:

* Яку паралель можна провести між Марією і сойкою? (*Життя Марії було не справжнє, імітоване. Героїня усі ці роки імітувала не лише свої почуття, а й життя*).

5.4. Характеристика образу Марії. Психологія душі Марії.

Сенс буття Марії полягав у пошуках щастя. Вона мріяла про різні світи про волю, достаток, палке кохання. Та доля жорстоко покарала її за втечу, за зраду.

Наприкінці вона зрозуміла, що щастя було поруч. Повертається до коханого, бо зрозуміла, що основним принципом життя є любов.

Її лист Хомі-Массіно — це сповідь зраненої душі, яка залишилася чистою, люблячою, терплячою. Кохання — велика сила, воно здатне зцілити людину, повернути її до життя.

5.5. Інформаційне гроно до образу Марії.

Марія:

- * глибоко відчуває красу природи;
- * любить ліс;
- * вірить у кохання;
- * мріє про щасливе життя;

- * жахлива доля;
- * душевна чистота;
- * прагнення до нового життя у вірі, надії, любові.

Новаторство І. Франка:

- * «Сойчине крило». — новела, у якій поєднано епос, лірику й драму;
- * твір написано у формі щоденникових записів і листа;
- * новітня інтерпретація жіночого образу. Освідчення в коханні з вуст закоханої дівчини ми чуємо вперше в українській прозі;
- * ліризм, емоційність, схвильованість викладу;
- * вся увага на розкритті внутрішнього світу особистості;
- * драматична напруга.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Уміти аналізувати новелу.

Виписати цитати до характеристики образу головного героя.

Скласти конспект уроку.